

[Domov](#) > [Moje pravice med preiskavo](#)

Moje pravice med preiskavo

A) Sem tuj/-a državljan/-ka. Ali to vpliva na preiskavo?

Če kot obdolženec izjavite, da ne govorite jezika postopka, imate pravico do tolmačenja in prevajanja.

B) Katere so faze preiskave?

i) Faza zbiranja dokazov / pristojnosti preiskovalcev

Kazenski postopek se začne s pripravljalnimi dejanji pred uvedbo kazenskega pregona; to so predvsem prijava kaznivega dejanja ali druga prijava, ki se nato preveri, nato pa se sprejme odločitev o nadaljnjih ukrepih.

Če se morate zagovarjati kot oseba, ki je domnevno (na podlagi določenih ugotovitev) zagrešila kaznivo dejanje, imate pravico do molka in do brezplačne pravne pomoči.

Če obstajajo razlogi za uvedbo kazenskega pregona, kazenski postopek preide v fazo predhodnega postopka. Odvisno od teže kaznivega dejanja lahko ta faza pomeni preiskavo, skrajšano preiskavo ali tako imenovano izredno hitro preiskavo.

Nato je lahko zoper vas vložena obtožnica. O tem morate biti obveščeni brez odlašanja; kot obdolženec pa lahko v treh delovnih dneh vložite ugovor zoper obtožnico.

Ko je zoper vas vložena obtožnica, imate kot obdolženi nekatere pravice, vključno s pravico do izjave o vseh dejstvih, ki vas bremenijo, in s tem povezanih dokazih, imate pa tudi pravico do molka. Lahko predstavite dejstva, predlagate, predložite ali priskrbite dokaze v svojo obrambo ter vlagate predloge, vloge in pritožbe.

Imate pravico, da si izberete zagovornika in se z njim posvetujete, tudi med procesnimi dejanji organov za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ali pred sodiščem. Vendar pa se med zaslišanjem ne morete posvetovati z zagovornikom o tem, kako odgovoriti na zastavljeno vprašanje. Zahtevate lahko, da je med zaslišanjem navzoč vaš zagovornik in da ta sodeluje tudi pri drugih procesnih dejanjih v predhodnem postopku.

Svoje pravice lahko uresničujete osebno ali prek zagovornika.

Če si ne morete privoščiti zagovornika, ste upravičeni do brezplačnega zagovornika ali do znižanja stroškov zagovornika. Vendar pa morate dokazati, da ste do tega upravičeni.

Organi za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ter sodišče vas morajo vedno poučiti o vaših pravicah, med drugim o pomenu priznanja, in zagotoviti, da lahko svoje pravice v celoti uresničujete.

ii) Policijsko pridržanje

Policijsko pridržanje je procesno dejanje, ki vključuje kratkoročen odvzem prostosti osebi, ki je obdolžena storitve kaznivega dejanja.

Kot obdolžencu se vam lahko v kazenskem postopku odredi policijsko pridržanje, če je izpolnjen eden od pogojev za pripor in če zaradi nujnosti zadeve odločitve o priporu ni mogoče sprejeti vnaprej. V takem primeru vam prostost odvzame policist, ki vas mora poučiti o razlogih za pridržanje in vas brez odlašanja zaslišati.

Če vas je treba nato napotiti v pripor, mora predlog o tem vložiti državni tožilec v 48 urah (oziroma v 96 urah, če

gre za teroristično kaznivo dejanje). Sodišče mora nato sprejeti odločitev v 48 urah (oziroma v 72 urah, če gre za posebno hudo kaznivo dejanje).

iii) Zaslišanje

Med zaslišanjem na noben nezakonit način ne smete biti prisiljeni v priznanje.

Kot obdolženca vas je treba pred zaslišanjem poučiti, da se imate pravico zagovarjati ali molčati. Poučeni morate biti o tem, da vas nihče ne sme prisiliti v priznanje. Prav tako morate biti poučeni, da si lahko izberete zagovornika ali zahtevate, da se vam ta dodeli, in da je zagovornik navzoč med zaslišanjem.

Pravico imate podati podroben odgovor na obtožbe in predložiti dokaze za svoje izjave.

Lahko se vam zastavijo vprašanja za dopolnitev vaše izjave ali za pojasnitev izpustov, nejasnosti in nedoslednosti. Vprašanja morajo biti zastavljena razumljivo in obzirno. Prepovedana so sugestivna vprašanja, zavajajoča vprašanja ali vprašanja, ki vsebujejo dejstva, ki se dokazujejo z vašo izjavo. Vprašanja ne smejo neupravičeno posegati v vašo zasebnost, razen z namenom ugotavljanja razlogov za storjeno dejanje.

iv) Pripor

Pripor se vam lahko odredi le, če je zoper vas vložena obtožnica, če iz ugotovljenega dejanskega stanja izhaja, da je bilo storjeno kaznivo dejanje in da ste ga storili vi, in če je v vašem primeru izpolnjen eden od pripornih razlogov. Priporni razlogi vključujejo begosumnost, nevarnost vplivanja na priče ali sosterilce ipd. ali ponovitveno nevarnost.

Preden je sprejeta odločitev o odreditvi pripora, morate biti zaslišani. Zoper odločitev o uvedbi pripora lahko vložite pritožbo, ki jo obravnava sodišče višje stopnje.

Pravico imate zahtevati svojo izpustitev. Izpustitev lahko ponovno zahtevate 30 dni po datumu pravnomočnosti odločbe o odreditvi pripora.

V predhodnem postopku lahko pripor traja največ 7 mesecev (če ste obtoženi lažjega kaznivega dejanja), 19 mesecev (če ste obtoženi hujšega kaznivega dejanja) ali 25 mesecev (če ste obtoženi posebno hudega kaznivega dejanja).

C) Katere pravice imam med preiskavo?

i) Katere pravice imam v zvezi s tolmačenjem in prevajanjem?

Če ne govorite jezika postopka, imate pravico do tolmačenja. V kazenskem postopku imate pravico uporabljati jezik, ki ga razumete. Če je treba prevesti kakršne koli pomembne listine, zapisnike ali odločbe, bo v postopku sodeloval tudi prevajalec.

ii) Katere pravice imam v zvezi z obveščanjem in vpogledom v spis?

Po zaključku preiskave ali skrajšane preiskave imate vi in vaš zagovornik pravico do vpogleda v celoten spis. Nato lahko zahtevate dopolnitev preiskave.

V predhodnem postopku in med sojenjem imate vi in vaš zagovornik pravico do vpogleda v spis ter do priprave izvlečkov, zapiskov in kopij spisa.

iii) Katere pravice imam v zvezi z dostopom do zagovornika in obveščanjem tretje osebe o svojem položaju?

Če ste bili pridržani ali vam je bila odvzeta prostost, imate pravico do 20-minutnega telefonskega pogovora z osebo, ki jo izberete.

Pravico imate izbrati zagovornika in se z njim posvetovati med posameznimi dejanji v kazenskem postopku. Vendar

pa zagovornika ne smete spraševati, kako naj odgovorite na zastavljeno vprašanje. Pravico imate zahtevati navzočnost zagovornika med zaslišanjem in drugimi procesnimi dejanji.

Če vam je bil odrejen pripor ali če prestajate kazen, imate pravico govoriti z zagovornikom brez navzočnosti drugih oseb.

iv) Katere pravice imam v zvezi z brezplačno pravno pomočjo?

Zagovornika lahko najamete na svoje stroške. V nekaterih primerih pa imate pravico, da vam je ta dodeljen.

v) Kaj je pomembno vedeti glede:

a. domneve nedolžnosti

Vsaka oseba, zoper katero se vodi kazenski postopek, se šteje za nedolžno, dokler obsodilna sodba sodišča ne postane pravnomočna.

b. pravice do molka in pravice posameznika, da ne izpove zoper sebe

Poleg pravice do izpovedbe med postopkom imate tudi pravico do molka. Nihče vas ne sme prisiliti v izpovedbo ali priznanje.

c. dokaznega bremena

Organi za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj morajo priskrbeti dokaze. Kot obdolženi imate pravico priskrbeti dokaze, vendar jih niste zavezani predložiti.

Organi za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj morajo pojasniti dejavnike v vašo korist in zoper vas.

vi) Kateri posebni zaščitni ukrepi veljajo glede otrok?

Kazenski pregon se ne sme začeti oziroma se ne sme nadaljevati in se mora ustaviti, če je obdolženi oseba, ki zaradi mladostnosti ni kazensko odgovorna.

Pravni zastopnik mladoletnika lahko opravlja procesna dejanja v imenu mladoletnika, na primer izbere zagovornika ter vlaga predloge, vloge in pritožbe. Pravni zastopnik ima pravico biti navzoč pri vseh procesnih dejanjih, ki se nanašajo na obdolženega.

Ko je zoper mladoletnika vložena obtožnica, mora ta imeti zagovornika; če ga sam ne more izbrati, se mu zagovornik dodeli.

V primeru mladoletnika, ki je bil v času storitve dejanja mlajši od 15 let, je treba vedno proučiti, ali se je bil sposoben zavedati nezakonnosti svojega dejanja in nadzorovati svoje vedenje. Če ta dva pogoja nista izpolnjena, mladoletnik ni kazensko odgovoren.

Tudi če obstajajo pravni razlogi, se sme mladoletniku odvzeti prostost le, če namena odvzema prostosti ni mogoče doseči na drug način.

Pristojno sodišče lahko zadevo predloži sodišču, ki je pristojno glede na kraj prebivanja mladoletnika, ali drugemu sodišču, pri katerem je verjetneje, da bo postopek dosegel svoj namen.

vii) Kateri posebni zaščitni ukrepi veljajo glede ranljivih osumljencev?

Ranljive osebe v kazenskem postopku so tiste, ki zaradi svoje starosti oziroma duševnega ali telesnega stanja niso zmožne razumeti kazenskega postopka in v njem ne morejo učinkovito sodelovati.

Pri uresničevanju procesnih pravic se jih na noben način ne sme diskriminirati.

Domnevati je treba, da so osebe s hudo duševno, telesno ali senzorično motnjo ranljive osebe.

Ranljive osebe in njihovi pravni zastopniki (npr. njihovi skrbniki, ki jih imenuje sodišče) ali primerne odrasle osebe (npr. sorodniki) morajo biti poučeni o vseh posebnih procesnih pravicah.

Policijsko zaslišanje je treba zvočno in slikovno posneti.

Odvzem prostosti ranljivi osebi pred izrekom obsodilne sodbe se lahko uporabi le kot zadnja možnost. Tak odvzem prostosti mora biti sorazmeren in izveden ob ustreznem upoštevanju posebnih potreb ranljive osebe.

Ves čas trajanja kazenskega postopka je treba varovati zasebnost, osebno celovitost in osebne podatke takih oseb.

D) Kateri zakonski roki veljajo med preiskavo?

Pravico imate, da se vaša zadeva obravnava v razumnem roku.

Preiskava mora biti končana v dveh mesecih (če gre za lažje kaznivo dejanje), štirih mesecih (če gre za hujše kaznivo dejanje) ali šestih mesecih (če gre za posebno hudo kaznivo dejanje). Vendar pa upoštevanje navedenih rokov ni pravno izvršljivo.

Vložite lahko pritožbo pri državnem tožilcu ter zahtevate preverjanje policijskih ravnanj in odpravo zamud v preiskavi. Državni tožilec vas mora obvestiti o rezultatih takega preverjanja.

E) Kaj je predhodni postopek, katere alternative priporu so na voljo in ali obstaja možnost premestitve v matično državo (evropski nalog za nadzor)?

Predhodni postopek je del kazenskega postopka in traja od uvedbe kazenskega pregona do vložitve obtožnice oziroma predloga sporazuma o priznanju krivde ali dokler organ za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ne izda pravnomočne vsebinske odločbe.

Predhodni postopek vključuje predvsem zbiranje in zavarovanje dokazov ter pripravo gradiva, ki je podlaga za nadaljnje odločanje.

Kazenski pregon se začne z izdajo odločbe o uvedbi kazenskega pregona ali z izvršitvijo prisilnega dejanja, dejanja, ki ga v nadaljnjem postopku ni mogoče več ponoviti, ali dejanja, ki ga ni mogoče odložiti.

Alternative priporu so jamstvo, zaveza ali nadzor. Take alternative so možne le, če je priporni razlog begosumnost ali ponovitvena nevarnost. Sodišče lahko te alternativne možnosti uporabi, če za vaše dobro vedenje jamči skupina državljanov ali ugledna oseba, če predložite pisno zavezo, da ne boste kršili zakonov, ali če je namen pripora mogoče doseči z nadzorom s strani uslužbenca za pogojni odpust.

Sodišče lahko sprejme tudi finančno jamstvo (varščino) kot alternativo priporu zaradi begosumnosti ali ponovitvene nevarnosti. Če prekršite pravila, finančno jamstvo zaseže država, vam pa se izreče pripor.

Če se vam izreče alternativa priporu, vam lahko sodišče naloži razumne obveznosti ali omejitve (npr. prepoved zapustitve države, zapustitve določenega območja, prepoved srečevanja z določenimi osebami, prepoved vožnje vozila itd.).

Namen evropskega naloga za nadzor je okrepiti varstvo širše javnosti, tako da se vam kot osebi, ki prebiva v eni državi članici in zoper katero poteka kazenski postopek v drugi državi članici, omogoči, da nadzor nad vami med čakanjem na sojenje izvajajo organi države, v kateri prebivate.

Gre za alternativo priporu, pri čemer nadzorne ukrepe spremlja država članica vašega prebivališča. Če zadevna oseba te ukrepe krši, je vrnjena v državo članico, kjer poteka postopek.

Čeprav se ta možnost nanaša na vse vrste kaznivih dejanj in ni omejena na posebne vrste ali teže kaznivega dejanja, pa naj bi se nadzorni ukrepi praviloma uporabljali v primeru lažjih kaznivih dejanj.

■ Zadnja posodobitev: 21/11/2024

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.